

Bağımlılıkla mücadele ve Yeşilay'ın hukuk misyonu

Muharrem Balcı

1952 yılında İstanbul'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Sarıyer'de tamamladı. 1977 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. Halen serbest avukatlık ve Türkiye Yeşilay Cemiyeti Genel Başkanlığı yapmaktadır. Halen İstanbul'da Bilim ve Sanat Vakfı'nda, Ankara'da Bilgi Vakfı'nda hukuk seminerleri vermektedir. Hukukçular Derneği (HD), İslam Dünyası Kültür ve Tarih Araştırmaları Merkezi (İDKAM), Mazlumlarda Dayanışma Derneği (MAZLUMDER), Özgür Düşünce ve Eğitim Hakları Derneği (ÖZGÜRDER) kuruculuğu, Tüketiciler Birliği (TB) Onur Kurulu Başkanlığı, Araştırma Kültür Vakfı (AKV) Mütevelli Heyet Üyeliği, Hasta Hakları Aktivistleri Derneği, Sağlık ve Gıda Güvenliği Hareketi ve Hukuk Vakfı Üyeliği yapmaktadır. Çok sayıda makalelerinin yanı sıra yayımlanmış kitapları, araştırma raporları ve tebliğleri vardır. Mecelleyi ilk defa sadeleştirerek hukukçulara sunmuştur. Evlidir ve üç çocuk babasıdır.

Yeşilay, Birinci Dünya Savaşı sonunda yurdun neredeyse tamamen işgal edilmesine rağmen bağımsızlık mücadelesini sürdüren Türk halkının azim ve mücadelesini kırmak, toplumu içten çökertmek için İngiliz işgal güçlerinin İstanbul limanına gemilerle getirip halka el altından dağıtılan içki ve uyuşturucu

maddelerden toplumu ve gençleri korumak, uyarmak, bu yolda mücadele etmek amacıyla bir grup hamiyetli aydın tarafından kurulmuştur. Uluslararası sermayenin gayrimeşru ve gayriahlaki surette ve insanların en küçük zaafalarını dahi kullanarak, önceleri sadece bireysel keyif aracı olarak kullanılan tütün, alkol ve uyuşturucuyu kitlesel ve endüstriyel silaha dönüştürmesi, sonuçta da toplumlara köleleştirme karşısında

Yeşilay bir misyon üstlenmektedir. Yeşilay önümüzdeki dönemde, TV ve internet bağımlılığı, sigara, alkol, kumar, fuhuş, uyuşturucu gibi her türlü bağımlılığa karşı mücadele edecektir ve bu mücadele bundan böyle sağlık gerekçelerinin yanı sıra hukuk temelli olarak da devam edecektir. Yeşilay'ın misyonu, geleceğimizin teminatı olan gençlerimizi ve ülkemizin geleceğini korumak için kamuya yararlı bir sivil toplum örgütü olarak

Bağımlılık sadece fertlerin hayatını alt üst eden, öldüren bir salgın değil, bunun da ötesinde siyasi bir projedir. Uluslararası sermaye şirketleri büyük devletlerin de desteğiyle güçlerine güç katmak, daha fazla söz sahibi olmak için “öteki toplumlara” savaş açmaktadır. Amaçları, toplumları vicdanları körelmiş, bedenleri çürümüş, beyinleri uyuşturulmuş, cepleri boşaltılmış, çocukları çalınmış, aileleri dağılmış, suç işleyen, haksızlığa isyan etmeyen sürüler haline getirmektir. Neticede bağımlı hale getirmek, en sinsî ve acımasız savaş taktiklerinden biridir.

toplumu bilinçlendirmek, resmi kurum ve kuruluşları harekete geçirmek. Sağlıklı nesil ve sağlıklı gelecek için bütün imkânları seferber ederek toplumu ifsad eden her şeyle savaşmaktır.

Bağımlılıklar

Çocuk yaşta başlayan televizyon, internet, sosyal paylaşım siteleri hatta cep telefonu merakı zamanla alışkanlığa dönüşmektedir. En basit ve yakın örnek, her akşam evlerde televizyonların oluşturduğu dizi bağımlılığıdır. Modern kültür adına her türlü sefihliği özendiren, polis ve askeri alkolik veya işkenceci olarak resmeden, rol model tip sanatçıları aile içi ensest ilişkilere kadar ilerletmiş dizilerin oluşturduğu ahlaki çöküntü bir faciadır. Bu özentilerin yanı sıra sigara, kuvvetli, özgüvenli olmanın, içki modernlik ve zenginliğin sembolü gibi gösterilmektedir. Hatta bağımlılıklar birbirini tetikleyerek uyuşturucu, kumar gibi başka bağımlılıklara sürüklemektedir. İnsan iradesini bozan, insanı şuursuzlaştıran

bu maddelerin kullanımı ve ahlaki çöküntü sonucu insanlar cinayet, fuhuş, porno, aile içi şiddet, çocuk istismarı gibi suçlara itilmektedir. Hobi, zevk, alışkanlık kisvesi altında gençlerimiz yavaş yavaş bağımlı hale getirilmektedir. Üstelik televizyon ve medyanın pohpohlamasıyla, karşı mahalle baskısıyla, kullanınca kendini iyi hissettiği bahanesiyle, kimileri de “İçkimi de içerim, namazımı da kılarım” çarpık felsefesiyle kendince içki içmekle dinsiz olunmayacağını anlatmaya çalışarak bağımlı olduğunu kabul etmemektedir. İnsan kişiliğine ve vücuduna hatta ailesine, sevdiklerine, sahip olduğu her şeye verdiği zararlar bilinmesine rağmen kullanıcıların büyük çoğunluğu bu zehri bırakmaya iradesinin yetmediğini, aciz kaldığını, maddenin kölesi olduğunu yani bağımlı olduğunu itiraf etmeyi gururuna yedirememektedir.

Bağımlılaştırma/köleleştirme/onursuzlaştırma siyasi proje

Bağımlılık sadece fertlerin hayatını alt

üst eden, öldüren bir salgın değil, bunun da ötesinde siyasi bir projedir. Uluslararası sermaye şirketleri büyük devletlerin de desteğiyle güçlerine güç katmak, daha fazla söz sahibi olmak için “öteki toplumlara” savaş açmaktadır. Amaçları, toplumları vicdanları körelmiş, bedenleri çürümüş, beyinleri uyuşturulmuş, cepleri boşaltılmış, çocukları çalınmış, aileleri dağılmış, suç işleyen, sorgulamayan, çözüm üretmeyen, mücadele etmeyen, haksızlığa ve zulme isyan etmeyen sürüler haline getirmektir. Neticede bağımlı hale getirmek, en sinsî ve acımasız savaş taktiklerinden biridir.

Yeşilay olarak, bağımlılığın bir nevi kölelik olduğunu söylüyoruz. Gerçekten de bağımlılık, “onsuz yapılmaz” olandır. Bağlanılanın hayatın ta kendisi olduğuna inanmaktır. Kısacası bağımlılık köleliktir. Hem de bile bile, isteye isteye, göz göre göre köleliktir. Kölelik, sömürülmektir. Uluslararası zehir tacirlerinin, insanların gözünün içine baka baka onları köleleştirmesidir. Kölenin iradesi elinden

Anayasanın 58. maddesinin 2. fıkrasında; “Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden ve kumardan korumak için gerekli tedbirleri alır.” hükmü düzenlenmiştir. Maalesef aynı devlet, uzun yıllar içki ve sigara üretimini tekelinde tutmuş, gençleri bizzat kendisi zehirlemiştir. Devlet halen şans oyunları adı altında 8 dalda kumar oynatmakta, kumarı özendirmekte ve teşvik etmektedir. 45 adet liseye “Milli Piyango” adı, bazı okullar ve spor okullarına da bir alkollü içki markası adı verilmiştir. Devlet, taahhüt ettiği sosyal devlet olma gereğini yerine getirmemekte ve halkını yeterince korumamaktadır.

alınmıştır, efendisine tabi hale getirilmiştir. Bağımlılık yapan madde, üreticilerinin kölesi haline getirilmiştir. Seküler hukukta kölenin hukukundan bahsedilemez, zira köle kullan-at tipinde bir eşyadır. İçine katılan binlerce katkı maddesi ile bir markadan diğerine yönlendirilen iradesiz tüketim makinesi. Kölenin efendisi karşısında onuru da olmadığı kabul edilir. Kölenin işi sadece efendisini onore etmektir. Tıpkı bağımlıların, bağımlılık yapan maddeleri üretenlere hizmet ettikleri gibi. Çocuklarının rızasını, onları öksüz yetim bırakmak ve onlara kötü örnek olmak pahasına efendilerinin eline verenler, kendilerini köleleştirenler nezdinde onurlarından bahsedilebilir mi? Her birey bilir ki onur, “farkında olmak” demektir. Bağımlılığının, köleliğinin farkında olmayanların, kendilerini sömüren, köleleştirenlerin nezdinde onurları olmadığını anlamaları dahi zordur.

ABD’de yapılan ve Amerikan Halk Sağlığı Dergisinde yayımlanan bir haberde, korkunç gerçekler ortaya konuyor. Haberde, Dr. Michael Rabinoff ve Dr. Nicholas Caskey’in “Pharmacological and Chemical Effects of Cigarette Additives” isimli araştırmasında sigaranın inanılmaz etkileri olduğu ortaya çıkarıldığı belirtiliyor. Önümüzdeki 10 yılda sigaradan kaynaklanan hastalıklar dolayısıyla 1 milyar kişinin öleceği öngörülen araştırmada, bu ölümlere sebep olan asıl unsurun sigara içinde bulunan katkı maddeleri olduğu vurgulanıyor. Araştırmada, sigaranın içinde tütünün yanı sıra 599 adet katkı maddesi bulunduğu, bu katkı maddelerinden yaklaşık 100 tanesinin ilaç endüstrisinde kullanıldığı belirtildi. Sigara üreten şirketlerin sigaraya öksürük ilacı, aroma ve mentol katarak bırakmayı engelledikleri ortaya çıktı. Beyni uyuşturarak büyük zarar veren propilen glikol maddesi, amonyak, alkol hatta siyanür katılan sigaranın içindeki katkı maddeleriyle adeta bir uyuşturucu maddeye dönüştürüldüğü ve çok daha fazla zehirlediği tespiti yapılıyor. Sigara üreticilerinin gençleri ve çocukları bağımlı yapmak için yakın bir zamanda muz, çikolata, çilek aromalı sigaraları piyasaya süreceği ifade ediliyor.

Devletin sorumluluğu

Bağımlılık yapan maddeleri sadece uluslararası sermaye güçleri değil, ulusal şirketlerimiz de üretip pazarlamaktadır. Peki, gençlerimizin geleceği karartılırken devlet ne yapmaktadır? Anayasanın 58. maddesinin 2. fıkrasında; “Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır.” hükmü düzenlenmiştir. Maalesef aynı devlet, uzun yıllar içki ve sigara üretimini tekelinde tutmuş ve koruması gereken gençleri bizzat kendisi zehirlemiştir. Devlet halen şans oyunları adı altında 8 dalda kumar oynatmakta, kumarı özendirmekte ve teşvik etmektedir. 45 adet liseye “Milli Piyango” adı, bazı okullar ve spor okullarına da bir alkollü içki markası adı verilmiştir. Devlet, Anayasanın 2. maddesinde taahhüt ettiği sosyal devlet olma gereğini yerine getirmemekte ve halkını yeterince korumamaktadır. Birinci derecede sorumluluk, geçmişte sigara ve alkollü üretim pazarlayan, bağımlılıklara karşı önlem almayan, gençlerin alkol batağına düşmesine, suç işlemesine sebep olan devlettir. İkinci derecede sorumluluk aile bireylerine, dolayısıyla topluma aittir.

Uluslararası sözleşmelerde ve iç hukuk mevzuatımızda uyuşturucu, kaçak sigara, kaçak alkol imal ve ticareti, kumar oynatma, fuhuş yasaklansa da bazı kamu kurum temsilcileri yani soyut devlet kavramının içini dolduran uygulayıcıları ve tabii ki devlet, bu işleri yapanlara göz yummakta, hatta el altından desteklemektedir. Her yıl sadece Türkiye’de sigaraya bağlı kanserden 100 bin, dünyada da 5 milyon kişinin hayatını kaybettiği, alkolün katliam gibi trafik kazalarına, aile içi şiddete, büyük sağlık sorunlarına ve diğer bağımlılıklara yol açtığı görülmeye rağmen devlet bu zehirlerin üretimine ve dağıtımına, hatta reklamına (alkolün yazılı basında reklamının serbest olması gibi) izin vermektedir. Yeşilay olarak devletimize görevlerini hatırlatıyor ve somut adımlar atmaya çağırıyoruz. Adana’nın Yüreğir İlçesinde Efes Pilsen’in yaptırdığı okula kendi ismini vermesine karşı Efes Pilsen’e, sponsorluk anlaşmalarına karşı Türkiye Futbol Federasyonuna, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne, Milli Eğitim Bakanlığına, Valiliklere, yine bir kumar (şans oyunu denerek aldatıcı tanım yapılıyor) şirketinin isminin 45 adet okula verilmesinden dolayı Milli Piyango Teşkilatına ve Valiliklere, Milli Eğitim Bakanlığına, isimlerin değiştirilmesi için ihtar gönderiyor, davalar açıyoruz.

İnsanlık suçu

Milyonlarca insanın her türlü zehre bağımlı hale getirilerek ıstıraplar içinde ölmesine, sakat kalmasına sebep olmak, köleleştirmek, fuhuşa zorlayarak insan ticareti yapmak gibi zulümler; yaşama hakkı, vücut bütünlüğünün korunması hakkı, kişi güvenliği ve özgürlüğü gibi temel insan haklarını açıkça ihlal etmektir, suç işlemektir. Temel insan hakları iç hukukumuzda ve uluslararası hukukta güvence altına alınmıştır. 1 Temmuz 2002 de yürürlüğe giren Roma Statüsü ile Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM) kurulmuş olup mahkemeye soykırım suçları, insanlığa karşı suçlar, savaş suçları ve saldırı suçlarını yargılayıp cezalandırma yetkisi verilmiştir. Bu suçlar dünya toplumlarının tamamını ilgilendiren, uluslararası barış ve güvenliği tehdit eden en ağır suçlardır. Bu suçlar zamanlaşımına uğramazlar. Roma Statüsünün 7. maddesinin 1 fıkrasında insanlığa karşı suçlar tanımlanmıştır. “Bu Statü’nün amaçları bakımından “insanlığa karşı suçlar” herhangi bir sivil topluluğa karşı geniş çapta veya sistematik bir saldırının bir parçası olarak işlenen aşağıdaki eylemleri kapsamaktadır:

a) Öldürme

b) Toplu yok etme

c) Köle (esir) etme

d) Halkın sürülmesi veya zorla nakli

e) Uluslararası hukukun temel kurallarının ihlali sonucu hapsetme veya fiziki özgürlüğün başka biçimlerde ciddi olarak kısıtlanması

f) İşkence

g) Irza geçme, cinsel köleleştirme, fuhşa zorlama, hamileliğe zorlama, zorla kısırlaştırma veya benzer ağırlıkta cinsel şiddet

h) 3. paragrafta tanımlandığı gibi politik, ırkçı, ulusal, etnik, kültürel, dinsel veya cinsel nedenlerle kabul edilemez olarak benimsenen evrensel ölçütlere bağlı, bu paragrafta ya da Divan'ın yetkisi içindeki herhangi bir suç ile ilgili olarak diğer eylemlerle ilintili esaslar çerçevesinde herhangi bir gruba veya herhangi bir belirle-
nebilir topluluğa zulmetme

i) Kaybolan şahıslar

j) Irk ayrımcılığı (apartheid)

k) Vücuda veya ruhsal ve fiziksel sağlığa ciddi zarara bilinçli olarak neden olacak nitelikteki diğer benzeri insanlık dışı eylemler.”

Maddenin (k) bendinde “diğer benzeri insanlık dışı eylemler” denilerek eylem tipleri sınırlandırılmamıştır. Roma Statüsünü imzalayan her devlet Uluslararası Ceza Mahkemesinin yargılama yetkisini kabul etmiştir. Ancak UCM, ulusal mahkemelerin üzerinde yer almayıp bu mahkemelerin tamamlayıcısıdır. Çeşitli nedenlerle ulusal mahkemelerde yargılama yapılamaması halinde UCM yargı yetkisini kullanabilmektedir. Türkiye maa-
lesef henüz UCM'nin yargı yetkisini kabul etmemiştir.

Türk Ceza Kanununun suçları düzenleyen birinci kısmında da uluslararası suçlara yer verilmiştir. Bu kısmın birinci bölümünde soykırım ve insanlığa karşı suçlar, ikinci bölümünde göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suçları düzenlenmiştir.

İnsanlığa karşı suçlar TCK'nın 77. maddesinde sayılan fiillerin siyasal, felsefi, ırki veya dini saiklerle toplumun bir kesimine karşı bir plan doğrultusunda sistemli olarak işlenmesidir. Bu fiiller; kasten öldürme, kasten yaralama, işkence, eziyet veya köleleştirme, kişi hürriyetinden yoksun kılma, bilimsel deneylere tabi kılma, cinsel saldırıda bulunma, çocukların

cinsel istismarı, zorla hamile bırakma, zorla fuhşa sevk etme fiilleridir. TCK'da suçlar tek tek sayılmış, suçta ve cezada kanunilik ilkesi gereği “diğer benzeri insanlık dışı eylemler” ibaresi madde metnine alınmamıştır. TCK'nın diğer kısımlarında adi suçlar olarak ulusal düzeyde müeyyideye bağlanan bu suçlar siyasal, felsefi, ırki veya dini saiklerle toplumun bir kesimine karşı bir plan doğrultusunda sistemli olarak işlenmesi halinde TCK madde 77 gereğince zamanasına tabi olmaksızın daha ağır şekilde cezalandırılabilir. Bağımlılık yapan madde üreticileri geniş çapta, yaygın ve sistematik bir saldırı aracı olarak uyuşturucu, sigara, alkol, kumar gibi maddelerle insanların yavaş yavaş veya aniden ölümüne sebep olmakta, bütün bağımlılık yapan madde kullanıcıları köleleştirilmekte, bilinçli olarak vücuda veya ruhsal ve fiziksel sağlığa ciddi zararlar vermek suretiyle esasen insanlığa karşı suç işlemektedirler. Dolayısıyla, her tür madde bağımlılığı üreticilerinin iç hukuk mevzuatımıza göre yargılanabilmeleri, yargılamaya yönelik düzenlemelerin yapılması zorunluluğu gelip çatmıştır. Hiçbir surette bu gereksinim ertelenmemelidir. (Av. Arzu BESİRİ, “İnsanlığa Karşı Suçlar Üzerine Bir Araştırma”, Yeşilay Dergisi, Yıl. 86, Sayı. 925)

Mücadelemiz

Yeşilay olarak uyuşturucu imal ve satışının, fuhşun, alkol ve sigara üretimi ve satışının, kumar oynatılmasının insanlığa karşı suç olarak kabul edilmesi için çaba harcıyoruz. Yeşilay olarak bu fiilleri, insanlığa karşı suç kategorisine sokarak insanlık tarihinde önemli bir adım atmak, tarihe geçmek istiyoruz. Hem uluslararası düzeyde BM İnsan Hakları Bildirgesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, UCM'yi kuran Roma Statüsü gibi çok taraflı sözleşmelerde ve tek taraflı anlaşmalarda hem de Türk Ceza Kanununda bu eylemlerin insanlığa karşı suç kabul edilmesi gerekmektedir. Esasen bu suçların faillerinin yargılanması için Türkiye'nin Roma Statüsüne taraf olması beklenmemelidir. Bahsi geçen suçlar açıkça yaşam hakkını ihlal etmekle, köleliğe sebebiyet vermekle uluslararası suçlar kategorisine girdikleri için bu suçların failleri Uluslararası Ceza Mahkemesinde bütün dünya önünde yargılanabilmeli ve cezalandırılmalıdır. Yazar Atasoy Müftüoğlu'nun şu sözleri gerçekleri ne kadar güzel özetliyor: “Direnerek ilahi, insani değerleri, anlamları çoğaltabiliriz. Köleleşerek çoğaltabileceğimiz hiçbir şey yoktur. Köleleşmek bütün bilgeliklere, insanlık onuruna ve ahlakiliğe veda etmek

Bağımlılık yapan madde üreticileri geniş çapta, yaygın ve sistematik bir saldırı aracı olarak uyuşturucu, sigara, alkol, kumar gibi maddelerle insanların yavaş yavaş veya aniden ölümüne sebep olmakta, esasen insanlığa karşı suç işlemektedirler. Yeşilay olarak uyuşturucu imal ve satışının, fuhşun, alkol ve sigara üretimi ve satışının, kumar oynatılmasının insanlığa karşı suç olarak kabul edilmesi için çaba harcıyoruz. Yeşilay olarak bu fiilleri, insanlığa karşı suç kategorisine sokarak insanlık tarihinde önemli bir adım atmak, tarihe geçmek istiyoruz.

demektir.” Her türlü bağımlılıktan uzak yaşamak, özgürleşmek için mücadele etmek sadece Yeşilay'ın görevi değildir. Bu sorumluluk akıl ve irade sahibi olarak yaratılmış olan bütün insanlığın omuzlarındadır.